

SOTE-RATKAISUSTA NOUSEVIA KYSYMYKSIÄ

Sosiaalihuollon tutkimus, koulutus ja kehittäminen

***Huoltaja-säätiö
Kuntatalo 11.4.2014***

***Aulikki Kananoja
ylisosiaalineuvos***

ERITYISVASTUUALUE JÄRJESTÄMISVASTUUSSA

Paljon avoimia kysymyksiä

Vaatii perusteellista uudelleen ajattelua

***Tarkasteltava suhteessa kunnallisen
sosiaalipolitiikan yhteiskunnalliseen
tehtävään: mitä varten toiminta on
olemassa?***

ERVA-RATKAISUN VAHVUUDET

- ***Laaja väestöpohja ja suurempi taloudellinen kantokyky antaa kestäväen pohjan monipuoliselle palvelujärjestelmälle***
- ***Mahdollistaa valtakunnallisesti ja alueellisesti tasaisemman ja tasa-arvoisemman palvelujen tarjonnan***
- ***Järjestämisvastuu yksissä (viisissä) käsissä mahdollistaa kokonaisuuden paremman hallinnan***
- ***Antaa mahdollisuuden sosiaalipalvelujen vaativuuden mukaiselle porrastamiselle***

ERVA-RATKAISUN UHAT JA RISKIT (1)

- ***Toiminta etäännytty paikallisista tarpeista ja ihmisten elämästä***
- ***Kunnallisen itsehallinnon alue ja kansalaisten osallisuuden mahdollisuudet kaventuvat***
- ***Yhteydet kunnan muihin sektoreihin ja muihin paikallisiin toimijoihin jäävät heikoiksi***
- ***Hyvinvointia edistävän ja ehkäisevän työn mahdollisuudet kaventuvat***

ERVA-RATKAISUN UHAT JA RISKIT (2)

- ***Jos hallinto ja johto kytkeytyvät yliopistollisiin keskussairaaloihin, sosiaaliset kysymykset jäävät syrjään - Sairaanhoidon logiikka siirtyy sosiaalihuoltoon, elämäntilanteiden moninaisuutta ei noteerata***
- ***Jos yksityinen tuotanto lisääntyy, syntyy kysyntää kasvattava – ja kallis - toimintaorientaatio***
- ***Palvelutuotannossa isot yksiköt sijoittuvat etäälle ihmisistä ; kaavamaisuus lisääntyy***
- ***Valtakamppailu kuntien ja ervan välillä johtaa jatkuviin kiistoihin ja luottamuspulaan***

ESITYKSEN TARKASTELUKULMA

- **Väestön näkökulma sekä sosiaali- ja terveystalouden ydintarkoituksen lähtökohtana: mihin suomalaiset ihmiset tarvitsevat sosiaali- ja terveystaloutta? Nyt ja tulevaisuudessa?**
- **Sosiaalihuolto, sosiaalipalvelut ja etuudet ovat instrumentteja jonkin tarkoituksen toteuttamiseksi**
- **Toiminnan organisointi on väline toteuttaa toiminnan tarkoitusta parhaalla mahdollisella tavalla – toiminnallisesti ja taloudellisesti**
- **Kunnallisen sosiaalipolitiikan näkökulmasta tutkimus, opetus ja kehittäminen ovat myös ydintarkoituksen toteuttamisen instrumentteja .**

KESKEISET KYSYMYKSET KUNNALLISELLE SOSIAALIPOLITIIKALLE

- Miten vahvistaa paikallisen tason/kuntien toimintaa?***
- Miten vahvistaa sosiaali- ja terveydenhuollon osaamisten ja sisältöjen yhteensovittamista?***
- Miten luoda paikallisen tason ja erva-tason toiminnasta mahdollisimman ehyt ja saumaton kokonaisuus?***
- Miten luoda yliopistollisten keskussairaaloiden ”vastinpariksi” riittävän vahva paikallistason opetus- ja tutkimusinstituutio vahvistamaan perustason työtä: Sosiaalihuoltoa, terveydenhuoltoa ja niiden yhteensovittamista?***

PAIKALLISEN TASON/KUNTIEN TOIMINNAN VAHVISTAMINEN

- **Lähtökohtana elämysmaailma vai järjestelmät?**
- **Edistävää ja ehkäisevää toimintaa: tutkimuspohjainen toiminnan kehittäminen, pitkän aikavälin seurannan ja arvioinnin varmistaminen, mitä tiedetään vaikutuksista?**
- **Sosiaalisten ja terveyserojen kaventaminen: miten?**
- **Miten varmistaa paikallistasolla kunnan eri toimintojen, kolmannen sektorin, kansalaistoiminnan, seurakuntien yms. yhteistoiminta?**
- **Miten kerätään väestön tarpeita ja elämäntilanteita kuvaava tieto erään käyttöön? Millainen tieto?**
- **Miten edistää palvelujen/käytäntöjen tasalaatuisuutta?**

SOSIAALI- JA TERVEYDENHUOLLON OSAAMISTEN YHTEENSOVITTAMINEN (1)

- ***Yhteensovittaminen edistävässä ja ehkäisevässä työssä: sairauksien sosiaaliset taustatekijät, elämänvaikeuksien terveydelliset kytkennät?***
- ***Osaamisten ja sisältöjen yhteensovittaminen eri ikäryhmien palveluissa:***
 - ***lapset, nuoret ja perheet***
 - ***päihde- ja mielenterveysongelmat***
 - ***vammaisuuteen ja kuntoutukseen liittyvä yhteistyö***
 - ***vanhuspalvelut***

SOSIAALISTEN JA TERVEYDELLISTEN TEKIJÖIDEN YHTEENSOVITTAMINEN (2)

- ***Osaamisten yhteensovittaminen eri tilanteissa:***
 - ***Tilanteen kartoitus ja arviointi***
 - ***palvelusuunnitelma***
 - ***prosessin eri vaiheet***
 - ***vaikutusten seuranta ja arviointi***
- ***Minkä roolin sosiaalihuollon ammattilaiset ottavat?***
- ***Miten osaaminen kuvataan yhteistyökumppaneille?***

PAIKALLISEN TASON JA ERVA-TASON YHTEENSOVITTAMINEN

- ***Miten yhteen sovittaa perustaso ja erikoistaso toisiaan täydentäväksi kokonaisuudeksi ?***
- ***Missä sosiaalipalveluissa kokemuksen ja osaamisen kertyminen edellyttää ”miljoonapiirin” väestöpohjaa?***
- ***Sosiaalipalvelujen vaativuuden mukainen porrastus kokonaisuutena? Mikä sosiaalihuollossa on erityisen vaativaa osaamista?***
- ***Miten erikoisosaaminen saadaan tukemaan perustasolla – kunnissa – asuvien ihmisten palvelua?***

PERUSTASON TOIMINNAN TIETOPOHJAN JA OSAAMISEN VAHVISTAMINEN (1)

- **Perustason sosiaali- ja terveydenhuollon vahvistaminen edellyttää**
 - **”elämismaailman” (vrt. Habermas) pitämistä toiminnan ja kehittämisen lähtökohtana sekä**
 - **edistävän ja ehkäisevän työn ja sen pohjana laaja-alaisen paikallisen yhteistyön,**
 - **sosiaali- ja terveysten palvelujen sisältöjen ja yhteensovittamisen sekä**
 - **asukkaiden uudenlaisten osallisuuden muotojen**
- **tietopohjan, uusien käytäntöjen sekä seurannan ja arvioinnin muotojen systemaattista tutkimusta, opetusta, kehittämistä ja levittämistä.**
- **Yhdenmukaisuuden rinnalla on luotava paikallisesti ja alueellisesti räätälöityjä käytäntöjä.**

PERUSTASON TOIMINNAN TIETOPOHJAN JA OSAAMISEN VAHVISTAMINEN (2)

- ***Perustason vahvistaminen edellyttää opetuksen, tutkimuksen ja kehittämisen yhtä vahvaa kytkentää käytäntöön kuin tutkimuksella ja opetuksella on erikoissairaanhoidossa eli yo keskussairaaloissa***
- ***Tarvitaan pysyvät rakenteet pitkäjänteiselle seurannalla ja arvioinnille, esim. edistävän ja ehkäisevän työn sekä palvelujen ja osallisuuden uusien käytäntöjen vaikutusten arvioimiseksi***
- ***Perustasolle tarvitaan pysyvä opetus-, tutkimus- ja kehittämisinstituutio, joka kattaa laajasti kunnalliset/paikalliset toiminnot ja niiden osuuden edistävässä ja ehkäisevässä työssä, palveluissa ja osallisuuden eri muodoissa***

PERUSTASON TOIMINNAN TIETOPOHJAN JA OSAAMISEN VAHVISTAMINEN (3)

- ***Jokaiseen viiteen sote-alueeseen tarvitaan vähintään yksi opetus- ja tutkimuskunta***
- ***Opetus- ja tutkimuskuntaan tarvitaan yliopistollinen sosiaali- ja terveyskeskus sekä uusien käytäntöjen kehittämiseksi että uudenlaisen tiedonmuodostuksen ja uusien osaamisten vahvistamiseksi***
- ***Yliopistojen saaminen mukaan ja sitoutumaan tähän kehitykseen?***
- ***Tarvitaan instrumentti varmistamaan uusien käytäntöjen omaksumista koko sote-alueen toimintaan***

KIITOS

***” ON TOIMITTAVA SILLOIN KUN
ON TILAISUUS ”***

Antti Eskola